

2008 yılı, kuraklık, petrol ve girdi fiyatlarındaki büyük artışlar, ürün fiyatlarındaki düşük seviye ve son olarak dünya çapında etkisini gösteren mali kriz faktörlerinden olumsuz etkilenen tarım sektörü için zor bir yıl olmuştur. Ancak geçen yılın şiddetli kuraklığı 2008 yılında yaşanmadığı için ürün rekoltelerinde bir miktar artış görülmüştür. Buğday üretimi 2008 yılında bir önceki yıla göre yüzde 3.2 oranında artarak yaklaşık 17.8 milyon ton olarak gerçekleşmesi beklenmektedir

Mısır üretimi yüzde 20.9 oranında artarak yaklaşık 4.3 milyon ton, çeltik üretimi yüzde 17.6 oranında artarak yaklaşık 762 bin ton olmuştur. Arpa üretiminin yüzde 18.9 oranında azalarak yaklaşık 5.9 milyon ton olduğu tahmin edilmektedir.

Baklagillerde ise en önemli azalma yüzde 78 oranı ile kırmızı mercimekte olmuştur. Güneydoğu Anadolu bölgesindeki şiddetli kuraklık bu düşüşte en önemli rolü oynamıştır. Yeşil mercimekte de yüzde 3'ün üzerinde bir azalma görülmüş, buna karşılık, kuru fasulyede yüzde 1.7, nohutta yüzde 6 oranında artış olmuştur.

Patateste ise bir önceki yıl düzeyinde, yani 4.2 milyon ton civarında bir üretim olduğu tahmin edilmektedir.

Üretimi olumsuz etkileyen faktörler

2008 yılında buğday üretimi her ne kadar tüketim düzeyini karşılayabilecek bir düzeyde gerçekleşse de, buğday gibi önemli bir üründe Türkiye, "kritik eşik" üzerinde yer almaya devam etmektedir. Önümüzdeki yıllarda, üretimin 2007 yılında olduğu gibi tüketim düzeyinin altına düşmesi tehlikesi henüz geçmiş değildir. Bu durumun iki ana nedeni vardır:

Bunlardan birincisi, yıllardır girdi/fiyat makasının üretici aleyhine açılması, bunun sonucu olarak da tarıma ayrılan kaynakların yetersizliğinden ötürü teknolojik açıdan bir tıkanma yaşanması ve küçük üreticilerin yoğun biçimde tarım sektörünü terk etmesidir.

Türkiye'de tarımsal girdi enflasyonu yüzde 30'un üzerindedir. Türkiye'de tarımsal girdi enflasyonu 2007 yılında yüzde 27, yani resmi genel enflasyon rakamının 2.7 katı olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılında mazot ve gübrede yüzde yüze yaklaşan fiyat artışları göz önüne alındığında bu oranın yüzde 30'lara çıktığı hesaplanmaktadır.

Buna karşılık tarımsal ürünlerin fiyatlarında en iyi koşullarda enflasyon oranında artış yapılmakta, bir çok temel üründe ise fiyatlar yerinde saymakta hatta gerilemektedir.

Bütçeden tarıma ayrılan pay Türkiye'de yüzde 2'nin altında; AB'de ise yüzde 38'dir. Bütçeden tarıma ayrılan kaynakların toplamı ise artmamakta ya da çok küçük boyutlarda artmaktadır. 2007 yılında bütçeden tarıma ayrılan destek miktarı 5.2 milyar YTL olarak gerçekleşmişti. Bu destek 2008 yılında 5.4 milyar YTL'ye çıkmıştır. 2009 yılı için ise 5.5 milyar TL olarak belirlenmiştir.

Bu rakam, bütçenin yaklaşık yüzde 2.5'ini GSMH' nin ise yüzde 1'inden azını oluşturmaktadır. Oysa Tarım Kanunu'nun amir hükümlerine göre bu oran yüzde 1'in altına düşmemelidir.

ABD, AB-27 ve Türkiye'nin 2008 ve 2009 Mali Yılı Tarımsal Bütçeleri ve Tarımsal Nüfusa Kişi Başına Düşen Destek Miktarları karşılaştırıldığında bu miktarın ne kadar yetersiz olduğu daha açık görülecektir:

ABD: (2008 yılı)

Toplam Bütçe Gelirleri: 2.662 milyar \$
Tarım Bütçesi: 90 milyar \$ (% 3.38)
Tarım Nüfusu: 6 milyon (% 2)
Tarımda Kişi Başı Tarımsal Destek: 15.000 \$

2009 Tarım Bütçesi 95 milyar \$ olarak belirlenmiştir. Bu rakam geçen yıla göre 5 milyar dolarlık bir artış öngörmektedir.

AB-27 (2008 yılı)

Toplam Bütçe Gelirleri: 120 milyar Euro
Tarım Bütçesi 45 milyar Euro (% 38)
Tarım Nüfusu: 27 milyon (% 5.8)
Tarımda Kişi Başı Destek: 1800 Euro

2009 yılı tarım bütçesinde direkt tarımsal destekler 42.9 milyar Euro olarak belirlenmiştir. Kırsal kalkınma, çevre ve balıkçılık için de 14.6 Euro ayrılmıştır. AB 27'nin toplam bütçe gelirlerinin 2009'da 120 milyar Euro'dan 116.7 Euro'ya gerilediği, başka bir deyişle yüzde 3.3 azaldığı düşünüldüğünde AB'nin tarım bütçesinin söylenenlerin aksine küçülmeyip büyüdüğü gözlenmektedir.

Türkiye: (2008 yılı)

Toplam Bütçe Gelirleri: 217 milyar YTL
Tarım Bütçesi : 5.4 milyar YTL (% 2.48)
Tarımsal Nüfus: 19 milyon (% 27)
Kişi Başına Destek: 284 YTL (yaklaşık 246 \$)

2009 yılı toplam bütçe gelirleri 248 milyar 759 milyon TL olurken geçen yıl 5.4 milyar YTL olan tarım destek bütçesi bu yıl 5.5 milyar TL olarak belirlenmiştir.

Başka bir deyişle Türkiye'de tarımsal desteklemeye ayrılan fon, ABD'nin ayırdığının yaklaşık 30'da biridir. ABD'nin tarım nüfusunun 6 milyon, Türkiye'nin ise 19 milyon olduğu düşünüldüğünde bu çelişki daha da keskin bir hale gelmektedir. Aynı kıyaslamayı AB açısından yaptığımızda 20'de bir oranına ulaşılmaktadır.

Geçen yıl 856 milyar 387 milyon YTL olan GSYH'nın 2009 yılında 1 trilyon YTL'yi aşacağı düşünülürse, tarımsal desteklerin bütçedeki büyümenin çok gerisinde kaldığı görülecektir. Ayrılan bütçe, Tarım Yasasında öngörülen milli gelirin en az yüzde 1'ini oluşturma koşuluna da uymamakta, bu oranın neredeyse yarısına düşmektedir (yüzde 0.5). Bütçe gelirlerine oranlandığında tarımsal desteklemeler bütçenin yüzde 2'si civarındadır. Oysa, AB'de bu oran yüzde 38'dir. Bu da yetmiyormuş gibi, daha sonra IMF ile yürütülen pazarlıklar sonucu bütçeden 3 milyar TL'lik bir kesinti yapılmıştır. Bu kesintinin, 761,7 milyon TL'lik bölümü DSİ'den, yani tarımı yakından ilgilendiren sulama tesisleri için ayrılan yatırımlardan, 548,7 milyon TL'lik bölümü ise doğrudan Tarım destekleme ödeneklerinden sağlanmıştır. Başka bir deyişle, yapılan 3 milyar TL'lik kesintinin, yaklaşık 1.3 milyarlık bölümü yani yarıya yakını tarıma ilişkin kalemlerden yapılmıştır. Tarımsal desteklemelerden yapılan 548,7 milyon TL'lik kesinti, toplam destekleme bütçesinin yüzde 10'luk bir bölümüne denk gelmektedir.

Kuraklık son yıllarda önemli bir risk oluşturuyor.

Devlet Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün 2008 yılı değerlendirmesine göre, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batısı ile doğusu, Doğu Anadolu Bölgesi'nin orta ve güneyi, İç Anadolu'nun orta kesimleri ile kuzeybatısı, güney ve kuzey kıyıları, kuzeydoğusu ile Aydın ve Afyon dışında Ege Bölgesi, Marmara Bölgesi'nin batısı, Akdeniz Bölgesi'nin kuzeybatısı ile Mersin, Adana ve Düzce çevreleri kurak geçmiştir. Sadece İskenderun'un nemli geçtiği bu periyotta yurdumuzun diğer kesimleri kuraklık durumu bakımından normal civarında olmuştur.

Ülkemizde, çiftçi, kuraklık söz konusu olduğunda sigorta imkanından yararlanamamakta, devletin yaptığı kuraklık yardımı ise uğranılan zararı karşılamaktan uzak kalmaktadır. Yaşanılan iklim değişikliği süreci de dikkate alınarak ortaya çıkması muhtemel kuraklık ve sel gibi doğal afetlerin risk kapsamına alınarak, Tarım Sigortalarına dahil edilmesi bu durumda büyük önem kazanmaktadır. Tarım sigortacılığını yürüten kurum (TARSİM) bu ölçüde büyük riski sigorta kurumlarının tek başına üstlenemeyeceğini, ancak devletin de katılımıyla bir formül geliştirilebileceğini belirtmektedir.

Yine kuraklık, don, sel gibi doğal afetlerden zarar gören muhtaç çiftçilere tohumluk yardımı yapılmasını düzenleyen 5254 sayılı yasanın tarım sigortaları yasasının çıkarılacağı gerekçesiyle daha önceden yürürlükten kaldırılmış olması ve 2090 sayılı yasanın faydalanma koşullarının ağırlığı nedeniyle, kuraklıktan zarar gören çiftçilerimiz, zararlarının karşılanmasında yasal açıdan da engellerle karşılaşmaktadır. Bu durumun bir an önce düzeltilmesi gerekmektedir. 2090 sayılı yasanın kuraklığı da kapsayacak şekilde ve yararlanma koşulları kolaylaştırılmış olarak yeniden düzenlenmesi bu alandaki boşluğu geçici olarak bile olsa doldurabilecektir.

Hayvancılık sektörünün durumu !

Öte yandan 2007 yılında kırmızı et üretimi, 2006 yılına göre toplamda yüzde 31,54 oranında artarak 576 bin 841 tona ulaşmıştı. 2008 yılında yaklaşık bu miktarda bir üretim olduğu tahmin edilmektedir. Türkiye'de et tüketiminin 1 milyon 200 bin ton civarında olduğu göz önüne alındığında, Türkiye'de tüketilen etin yüzde 25'inin kaçak olduğu, başka bir deyişle, kayıtdışı üretimin 400 bin ton civarında olduğu hesaplanmaktadır.

Süt üretimi, 2008 yılında 12 milyon ton civarında gerçekleşmiştir.. Bu miktarın yüzde 90'dan fazlası inek sütünden, kalan yüzde 10 ise koyun, keçi ve çok az manda sütünden sağlanmıştır. 1990 yılında yaklaşık 6 milyon olan sağılan inek sayısının, 2008 yılında 4 milyona düştüğü tahmin edilmektedir. Ancak daha verimli üretim yapıldığı için hayvan sayısında azalmaya rağmen üretim artmıştır.

Bilindiği gibi beyaz et üretimine geçtiğimiz yıllarda Kuş Gribi salgını büyük darbe vurmuştu. Sektör bu darbenin altından kalktı, ancak başta yem fiyatlarından kaynaklanan maliyetler üreticiyi zorlamaya devam etmektedir. Beyaz et sektöründe maliyetin yüzde 70'ini yem, yemin yüzde 55'ini ise mısır oluşturmaktadır. Türkiye mısır üretiminde devamlı açık vermektedir. Geçen yıl yem sanayiinde kullanılan soya , ayçiçeği küspesi, mısır ve soya fasulyesinin fiyatı yüzde 100'ün üzerinde artış göstermiştir. İçeride mısır üretimini korumak için konulmuş vergiler de işin içine girince maliyet daha da artmaktadır. Yine yemde kullanılan soya fasulyesi ve soya küspesinin yüzde 90'dan fazlası ithal edilmektedir. Geçen yıl mısır üretiminin iç tüketimi karşılayacak bir rakama yükselmesi bu tablonun daha da kötüye gitmesini önlemiştir.

2008 yılının 10 aylık döneminde 62.209 ton kanatlı eti ve ayağı ihracatı gerçekleştirilmiştir. Bu rakam, 2007 yılının aynı dönemine göre %47'lik bir artış anlamına gelmektedir.. İhraç edilen kanatlı eti ve ayağı değeri ise 2007 yılı 10 aylık dönemde 34.149.655 (fob) \$ iken 2008 yılı yine aynı dönemde %94 artarak 66.188.835 (fob) \$ olarak gerçekleşti.

Yumurta ihracatında ise, 2008 yılı 10 aylık dönemde 59.694 ton yumurta ihracatı gerçekleştirilmiş ve 2008'in ilk 10 ayı itibariyle 2007 yılı toplamında (12 ay) ihraç edilen yumurtaya göre % 22'lik bir artış sağlanmıştır. İhraç edilen yumurta değeri ise 2007 yılı 10 aylık dönemde 48.766.969 (fob) \$ iken 2008 yılı yine aynı dönemde %76 artarak 85.965.899 (fob) \$ olarak gerçekleşti.

Ancak, hayvancılık verilerindeki kısmi düzelme, ortalama tüketim düzeylerinde gelişmiş ülkeler ortalamasının çok altında kalmaya devam ettiğimiz gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır.

Türkiye olarak gelişmiş ülkelerin seviyesinin neredeyse 3'te 2'si oranında ya da yarısı oranında daha az et ve süt tüketilmektedir. Gelişmiş ülkelerde kişi başına günlük 219 gram et, 950 gram süt tüketilirken, Türkiye'de 35.6 gram et, 465 gram süt tüketilmektedir.

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı 2013 yılı için 23 milyon ton süt üretimi öngörmektedir. 2007 süt üretimimiz 12.3 milyon tondur. Dolayısıyla 6 yıl içerisinde mevcut üretimimizi ikiye katlamamız gerekmektedir. Yine 2013 yılında kişi başına sütte 250 kg., ette ise 16 kg. tüketim hedeflenmektedir. Halen bu rakamlar ette 12 kg., sütte ise yaklaşık 140 kg'dır.

Türkiye'de kişi başına yılda 9 kilogram civarında yumurta tüketilmektedir.. Gelişmiş ülkelerde bu en az 12 kilogramdır. Türkiye'de tereyağı tüketimi kişi başına yılda 1,5 kilogram civarındadır. Avrupa Birliği'nin 25 ülkesinin ortalaması 4 kilogram. Yeni Zelanda'da 7,6, Avustralya'da 3,3, Rusya Federasyonu'nda 3 kilogram. İsviçre'de 5,9 kilogramdır. Kırmızı ette sadece büyükbaş küçükbaş hayvan eti tüketen Türkiye'de yıllık kişi başı tüketim 15 kilogram civarına kadar gerilemiştir... Gelişmiş ülkelerde bu rakam 54 kilogram.

Meyve-sebze üretimi artıyor

TÜİK'in verilerine göre 2008 yılında sebze üretiminin yüzde 5.6 artarak yaklaşık 27,1 milyon ton olarak gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Sebze ürünleri alt gruplarında üretim miktarları incelendiğinde 2008 yılında yumru ve kök sebzelerin yüzde 5, meyvesi için yetiştirilen sebzelerin yüzde 5.9 ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer sebzelerin yüzde 2.6 arttığı tahmin edilmektedir.

Sebzeler grubunun önemli ürünlerinden domateste yüzde 9,8, salatalıkta yüzde 0.4, kuru soğanda yüzde 11.6, dolmalık biberde yüzde 4.2, sivri biberde yüzde 0.1, sakız kabakta yüzde 6.3, baş lahanada yüzde 4.6, taze fasulyede yüzde 6.6, kavunda yüzde 6.5, karpuzda yüzde 4.2 artış, havuçta yüzde 7.8, patlıcanda yüzde 6, pırasada yüzde 2.4, salçalık biberde yüzde 6.1, ispanakta yüzde 5.7 azalma saptanmış durumdadır.

Meyve üretiminde ise 2008 yılında bir önceki yıla göre yüzde 10 civarında artış olduğu gözlenmektedir.. Toplam üretim miktarı yaklaşık 15,8 milyon ton olarak tahmin edilmektedir. Meyveler içinde önemli ürünlerin üretim miktarlarına bakıldığında, 2008 yılında bir önceki yıla göre elmanın yüzde 4, armutun yüzde 1, kayısının yüzde 27.8, eriğın yüzde 2.6, şeftalinin yüzde 1.9 ve zeytinin yüzde 48 arttığı, kirazın ise yüzde 12 azaldığı tespit edilmiştir.

Turunçgil meyvelerden portakalda yüzde 0.1 azalış, mandalinada yüzde 0.7, limonda yüzde 2.9 artış olmuştur. Sert kabuklu meyvelerden fındıkta yüzde 44.3, antep fıstığında yüzde 65.7'lik artış, cevizde ise yüzde 1'lik azalış gerçekleşmiştir.

Üzüm üretiminde yüzde 8.6, muz üretiminin yüzde 4.8 artış, incir üretiminin ise yüzde 1.1 azalma vardır.

Yaş çay üretiminin bir önceki yıla göre yüzde 4 azalarak yaklaşık 1,1 milyon ton civarında gerçekleştiği tahmin edilmektedir.

Geçen yıl meyve üretimindeki artışın iki temel nedeni vardır. Bunlardan ilki, zeytinde var yılının yaşanmış olmasıdır. Bu nedenle yüzde 48 oranında bir artış gözlenmiştir. İkincisi ise, fındıkta geçen yıl oldukça yüksek bir verim elde edilmiş olmasıdır. Yüzde 44 olan bu verim önceki yılın aşırı düşük rekoltesine göre hesaplanmış olması tabloda artı bir üretime işaret etmektedir.. Geçmiş yılların ortalamasına bakıldığında her iki üründe de ciddi bir artış yoktur.

Rekolte tahminleri ne kadar doğru ?

Türkiye' deki rekolte tahminleri her yıl olduğu gibi bu yılda tartışılmaktadır. Doğru bir tahmin yapabilecek alt yapıdan yoksun olan sektörde Türkiye ile özellikle ABD' nin tahminleri örtüşmemektedir. Örneğin, ABD Tarım Bakanlığı Dış Tarım Servisinin "Hububat: Dünya Piyasaları ve Ticaret" başlıklı raporunda Türkiye'deki üretim tahminleri de yer almaktadır. Buna göre, Türkiye'nin 2008'de 8,6 milyon hektar alanda 16,5 milyon ton buğday ürettiği tespit edilmiştir.. Bu rakam, TÜİK'in açıkladığı rakamın 1 milyon 321 ton altındadır.

Küresel kriz ve tarım

2007 yılında hem Türkiye'de hem de dünyada tarımsal üretime en büyük darbeyi kuraklık vurmuştur. Kuraklık nedeniyle hemen tüm ürünlerde üretimde büyük düşüşler, fiyatlarda ise büyük yükseliş yaşanmıştır.

2008 yılında artan fiyatların da teşvikiyle üretime ağırlık verilmiştir. Önemli bir kuraklık olmaması nedeniyle rekolteelerde önemli artışlar sağlanmıştır. Ancak tam da bu dönemde ortaya çıkan küresel kriz nedeniyle talep düzeyinde önemli bir düşme yaşanmıştır. Bu da hem tarımsal üretimle hem de tarımsal ürünlerin pazarlamasıyla uğraşan kesimin önemli bir zarara uğramasına yol açmıştır.

Türkiye açısından duruma bakıldığında, geçen yıl üretim düzeyi artan meyve ve sebze gibi ihraç ettiğimiz tarımsal ürünlerde 2008' de önemli bir talep azalması ve fiyat düşmesi gözlenmektedir. Örneğin Kasım ayı itibariyle ihracatımız, fındıkta yüzde 43, meyve ve sebzede mamullerinde yüzde 22.35, zeytin ve zeytinyağında yüzde 14.51, tütünde yüzde 22.39, tarıma dayalı işlenmiş sanayi ürünlerinde yüzde 22.21 oranında gerilemiştir.

2009 yılı beklentilerive alınması gereken önlemler

A. Kısa vadeli önlemler:

Ortaya çıkmış bulunan tablo göz önüne alındığında, Türkiye'nin bu yıl buğday ithal etmesi bir zorunluluk değildir. Ancak ürünün hemen tümüyle özel tüccar ve alıcıların

elinde toplanmış bulunması spekülasyon riskinin ortadan kalkmadığını göstermektedir. Yetkililerin spekülasyon olması durumunda ithalata başvurulacağı yönündeki açıklamaları da ikna edici değildir; çünkü uluslararası piyasalarda görülen buğday kıtlığı, hem istenildiği anda buğday bulunmasını güçleştirmekte, hem de spekülatif fiyat artışlarını körüklemektedir.

Nitekim bugün 400 dolardan (FOB fiyatı) buğday ithal edilmeye kalkılsa bile, buğday için gümrük vergisinin yüzde 130 olması hesaba katıldığında, ithal buğdayın maliyeti gümrük vergisi dahil yaklaşık 1.000 YTL/tona gelmektedir.

Bu durum karşısında, geçici olarak gümrük vergisinin indirilmesi ya da sıfırlanması gibi bir yola başvurulmaktadır; ancak bu da sonuçta vergi kaybına yol açmasının yanı sıra, kendi üreticimizden esirgediğimiz desteği başka ülkelerin çiftçilerine verme anlamına gelmektedir.

Krize karşı önlemler

Önümüzdeki dönemde küresel krizin Türkiye'de bir reel sektör krizi olarak gerçekleşeceği düşünüldüğünde, mali yapısı en zayıf olan tarım sektörünün bu krizden en fazla etkilenen sektörlerin başında geleceği kuşkusuzdur.

Özellikle banka ve kredi borçlarının ödenmesinde yaşanacak bir tıkanıklık, küçük ve orta çiftçiyi üretimden kopma noktasına getirebilecektir.

Bu durum göz önüne alınarak krize karşı gerçekçi bir önlemler paketinin ivedilikle hazırlanması ve uygulanması gerekmektedir.

Bu paketin en önemli maddelerinden birinin çiftçi borçlarındaki tıkanıklığın giderilmesi noktasında yoğunlaşması bir zorunluluktur. Halen çiftçiye verilen kredilerin dönüşü diğer sektörlerle göre çok yüksektir. Bu da çiftçinin borcuna ne kadar sadık olduğunu göstermektedir. Ancak imkanların fazla zorlanması durumunda bu durumun tersine dönmesi ihtimali de mevcuttur. Bu noktada bankaların çiftçileri yok etme olarak nitelenebilecek tutumlardan kaçınması hem çiftçinin hem de kendilerinin lehine olacaktır. Unutulmamalıdır ki, mali sektör krizden halen çok fazla etkilenmediyse, bu kredi geri ödemelerinin bugüne kadar önemli ölçüde aksamamış olmasından dolayıdır. Bu durumu devam ettirecek önlemler, krize karşı alınabilecek en önemli önlemler olarak görülmelidir.

B. Uzun vadeli önlemler:

Türkiye, buğday üretiminde yıllardır, bir tıkanma noktasında bulunuyor. Bunun en önemli nedeni, çiftçiyi üretimden caydıran ve giderek toprağını terk etmek durumunda bırakan yüksek girdi fiyatları, düşük ürün fiyatları makası ile düşük verimliliklerdir.

Bugün AB-27 ülkeleri ortalamasını alırsak buğday ekilen bir hektar arazide ortalama verim 4.8 tondur. Türkiye'de ise bu rakam 2 tondur.

Yine AB’de, buğday üreten ortalama bir işletmenin büyüklüğü 17.4 Ha iken Türkiye’de bu rakam 6.1 Ha’dır.

Bu verimlilik düşüklüğü nedeniyle, ortalama bir işletme sahibinin bir yıl sonunda elde ettiği gelir, AB’de Türkiye’dekinin 6 katıdır.

Bu durumun nedenlerine bakıldığında ise Türkiye ile kıyasladığımız Avrupa ülkelerinde çiftçinin başta girdi destekleri olmak üzere önemli oranda devlet desteğinden yararlandığı, bu sayede birikim yaparak üretim teknolojisini geliştirebildiği gözlenmektedir.

Bu çerçevede alınması gerekli tedbirler şöyle sıralanabilir:

- a) Çiftçinin kullandığı girdilerin fiyatları destek ve sübvansiyon yoluyla düşürülmelidir.
- b) Tarım kesiminden başka kesimlere kaynak aktarmak ve bütçe açıklarını kapatmak amacıyla ürün fiyatlarının düşük tutulması uygulamasına son verilmelidir.
- c) İşletme büyüklükleri artırılmalı; bunun için arazi toplulaştırılması, kooperatifleşme ve yatırım teşviklerine ağırlık verilmelidir.
- d) DGD sosyal bir destek olarak görülmeli, üretime dayalı prim sistemi bugünkü yetersiz durumundan çıkarılarak geliştirilmelidir.
- e) Çiftçi alacakları gecikmeden ödenmelidir.
- f) Teknolojinin geliştirilmesine ağırlık verilmeli, izlenen hububat politikalarında verimlilik ve kalitenin artırılması gözetilmelidir.
- g) Buğdayda sertifikalı tohum kullanılması sağlanmasına yönelik önlemler alınmalıdır.
- h) Üretime destek sağlayan kamu kuruluşları daha etkin hale getirilmelidir.
- i) Tarımsal araştırma ve geliştirme kuruluşları geliştirilmeli ve desteklenmelidir.
- j) Toprak analiz laboratuvarlarının sayısı artırılmalı ve toprak yapısına uygun gübre kullanımı teşvik edilmelidir. Bu husus, eğitim ve yayım faaliyetinin artırılmasının yanı sıra kimyevi gübre piyasasının etkin bir biçimde denetlenmesini zorunlu kılmaktadır.

Hayvancılık açısından alınması gereken önlemleri ise şöyle sıralayabiliriz:

Son yıllarda uygulanan et teşvik priminin yetersizliği üretimin artırılmasının önündeki en büyük engellerden biridir.

Gelişmiş ülkelerdekilerin dört katına ulaşan girdi maliyetlerini azaltmak için yem bitkilerine verilen teşvik artırılmalı, hayvan yeminde kaliteli kaba yem oranı artırılmalıdır.

Hayvan hastalıkları ile mücadelede en etkin rolü Tarım ve Köyişleri Bakanlığı oynamak durumundadır. Bu amaçla etkin bir mücadele stratejisi geliştirilmeli ve Veteriner Araştırma Enstitülerinin sayıları artırılırken, bu enstitülerin donanımları geliştirilmelidir.

Mera Kanunu'nun çıkarılması olumlu bir adımdır; ancak bu yasanın uygulanması önemlidir. Bu açıdan kararlı davranılmalıdır.

Hayvancılıkla uğraşan üretici kuruluşları ve kooperatiflerinin örgütlülüğünün geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli önlemler alınmalıdır.

Büyükbaş hayvancılığın desteklenmesi amacıyla çıkarılan 2000/467 Sayılı Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararı genişletilmeli ve 2005 yılında süresi dolacak uygulama sürekli hale getirilmelidir.

Hayvan varlığımızın kayıt altına alınması çabaları hızlandırılmalı ve kaçakçılıkla mücadelede daha etkin yöntemler bulunmalıdır. Bu mücadele sırasında üreticilerimizin desteğini alacak önlemler geliştirilmelidir.

Kaynaklar:

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu İstatistikleri)

Türkiye Ziraatçiler Derneği

Dünya Gazetesi

Referans Gazetesi

2008 YILI TARIM RAPORU

Oktay TAŞ